

การพัฒนาคุณภาพเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC (School as Learning Community)

Improving the Quality of the SLC Learning Management Network (School as Learning Community)

พิมพกานต์ เบ้าคำ

Pimpakant Baokhum

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail: nongpim0317@hotmail.com

Received: 1 สิงหาคม 2567; Revised 15 สิงหาคม 2567; Accepted 30 สิงหาคม 2567

บทคัดย่อ

บทความนี้ ศึกษาเรื่องการพัฒนาคุณภาพเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC (School as Learning Community) ที่เน้นการมีส่วนร่วมของครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและยั่งยืนในโรงเรียนจากการศึกษา พบว่า SLC ช่วยพัฒนาความสามารถทางวิชาการและทักษะทางสังคมของนักเรียนโดยเน้นการมีส่วนร่วมและการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเปิดกว้างระหว่างนักเรียน ครู และชุมชน การวิเคราะห์ยังพบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมเครือข่าย SLC ได้แก่ การมีผู้นำที่เข้มแข็ง การสนับสนุนทางนโยบาย และการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ ขณะที่อุปสรรคที่พบคือ ข้อจำกัดด้านทรัพยากรและเวลา สุดท้าย บทความได้นำเสนอแนวทางการพัฒนาเครือข่าย SLC ในอนาคต เช่น การเพิ่มทักษะให้ครู การใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้ และการสร้างนโยบายที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในชุมชนการศึกษา

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบ SLC, ชุมชนแห่งการเรียนรู้, การพัฒนาทักษะ

Abstract

This article explores the development of the School as Learning Community (SLC) network, which emphasizes the participation of teachers, students, parents, and the community to create an effective and sustainable learning community in schools. The study found that the SLC model helps improve students' academic abilities and social skills by promoting open participation and the exchange of ideas among students, teachers, and the community. The analysis also revealed that the key factors supporting the SLC network include strong leadership, policy support, and the use of technology in learning, while challenges involve resource and time constraints. Finally, the article proposes future development strategies for the SLC network, such as enhancing teachers' skills, integrating technology to support learning, and creating policies that encourage the involvement of all stakeholders in the educational community.

Keywords: SLC learning management, learning community, skill development

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่โลกมีการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีและสังคมอย่างรวดเร็ว การศึกษาในโรงเรียนจึงต้องปรับเปลี่ยนแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อตอบสนองต่อความท้าทายที่เพิ่มขึ้น หนึ่งในแนวทางที่ได้รับความนิยมอย่างมากในวงการศึกษาคือ School as Learning Community (SLC) ซึ่งเป็นแนวคิดที่มุ่งเน้นการสร้าง “ชุมชนแห่งการเรียนรู้” ในโรงเรียน โดยให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มีส่วนร่วมในการสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยั่งยืน SLC เน้นการเรียนรู้ที่ไม่เพียงมุ่งหวังผลสำเร็จในด้านวิชาการเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาทักษะทางสังคม อารมณ์ และการสร้างความร่วมมือระหว่างผู้เรียน ซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งในยุคที่การสื่อสารและการทำงานร่วมกันมีบทบาทสำคัญ

การจัดการเรียนรู้แบบ SLC มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียน เนื่องจากการสร้างระบบการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมกันสร้างการเรียนรู้ที่ตรงตามความต้องการและความสนใจของนักเรียน SLC ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันแบบบูรณาการ ซึ่งช่วยให้นักเรียนพัฒนาทั้งในด้านความรู้ ทักษะชีวิต และการทำงานเป็นทีม อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนในรูปแบบที่มีความเข้าใจและใกล้ชิดมากขึ้น การมีชุมชนการเรียนรู้ที่เข้มแข็งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาทางสติปัญญาและสังคมไปพร้อมกัน (พิเชษฐ์ ศิริกิจ, 2562) นอกจากนี้ แนวคิดของ SLC ยังเน้นความร่วมมือระหว่างครู นักเรียน และผู้ปกครอง เพื่อให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเชื่อมโยง ครูในฐานะผู้นำชุมชนการเรียนรู้ทำหน้าที่เป็นผู้สร้างบรรยากาศที่กระตุ้นการเรียนรู้ ส่งเสริมการตั้งคำถาม และสร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นเจ้าของในชุมชนการเรียนรู้ต่างๆ นักเรียนในชุมชนเรียนรู้ร่วมกันผ่านการอภิปราย การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำกิจกรรมกลุ่ม ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม (สุพัตรา กุลพิสิษฐ์, 2563)

อย่างไรก็ตาม ระบบการศึกษาดั้งเดิมที่เน้นการถ่ายทอดความรู้ในลักษณะสั่งสอนจากครูสู่ผู้เรียนเป็นหลัก กลับประสบปัญหาในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เหมาะสม นักเรียนมักขาดความสนใจและความกระตือรือร้นในการเรียนรู้เพราะวิธีการเรียนการสอนแบบดั้งเดิมไม่สามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของนักเรียนได้อย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ความท้าทายทางเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของนักเรียนทำให้การเรียนรู้ที่พึ่งพาความรู้ทางวิชาการเพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอที่จะพัฒนานักเรียนให้มีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 อีกทั้งการขาดการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เช่น ผู้ปกครองและชุมชน ก็เป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้การจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนยังคงประสบปัญหาในการส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยั่งยืนและครบวงจร ระบบการศึกษาแบบดั้งเดิมที่ไม่ส่งเสริมให้ครูและนักเรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ใกล้ชิดกันอาจทำให้เกิดช่องว่างในการเรียนรู้ การเปลี่ยนแปลงวิธีการสอนและการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับแนวคิดของ SLC จึงเป็นสิ่งที่จำเป็นในการสร้างระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับสภาพสังคมในปัจจุบัน (พรทิพย์ วัฒนานุกุล, 2564)

จากปัญหาและความท้าทายดังกล่าว บทความนี้มีวัตถุประสงค์หลักในการศึกษาและพัฒนาแนวทางการปรับปรุงเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ เพื่อศึกษาแนวคิดและหลักการของเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ School as Learning Community (SLC) และการประยุกต์ใช้ในบริบทของสถานศึกษาในประเทศไทย เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคในการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC ในสถานศึกษา และเพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาและปรับปรุงเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC เพื่อเพิ่มคุณภาพการจัดการศึกษาและการเรียนรู้ในสถานศึกษา ด้วยการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ หวังว่าจะสามารถนำเสนอแนวทางในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ และสร้างสรรค์สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับนักเรียน ครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ SLC

1. แนวคิด SLC (School as Learning Community)

แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนการเรียนรู้ (School as Learning Community หรือ SLC) มีเป้าหมายเพื่อเปลี่ยนแปลงระบบการเรียนการสอนในสถานศึกษาให้เป็นไปในลักษณะของการเรียนรู้ร่วมกัน ระหว่างครู นักเรียน และผู้มีส่วน

ร่วมอื่นๆ ในชุมชน เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ทั้งในด้านทักษะและความรู้ รวมถึงการสร้างสังคมการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ แนวคิด SLC มุ่งเน้นการให้ทุกคนในชุมชนการศึกษาเป็นผู้เรียนรู้ร่วมกันและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของกันและกัน

แนวคิดหลักของ SLC เริ่มต้นจากความเชื่อว่าการเรียนรู้ที่ดีนั้นไม่เพียงเกิดขึ้นจากการถ่ายทอดความรู้จากครูผู้สอนสู่ผู้เรียน แต่ยังเกิดขึ้นจากกระบวนการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสร้างความรู้ร่วมกัน และการสนับสนุนระหว่างบุคคลในชุมชนการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน หรือผู้ปกครอง การเรียนรู้แบบชุมชนยังเน้นถึงการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่ทุกคนมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการพัฒนาทั้งตนเองและผู้อื่น (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2562) จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่าแนวคิด SLC ช่วยพัฒนาทักษะที่จำเป็นในยุคปัจจุบัน เช่น การทำงานเป็นทีม ความคิดสร้างสรรค์ และการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ การจัดการเรียนรู้แบบชุมชนยังส่งเสริมความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียน ซึ่งมีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ (Wenger, 1998) นักวิจัยหลายคนยังชี้ว่า SLC เป็นเครื่องมือที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาสังคมการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยเฉพาะการทำให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เข้มแข็งและยั่งยืน

2. การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้

หนึ่งในองค์ประกอบสำคัญของ SLC คือ การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการบูรณาการความร่วมมือของครู นักเรียน และชุมชน นี่คือการขั้นตอนที่สถานศึกษาสามารถสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่หลากหลายและเปิดกว้างเพื่อสนับสนุนการพัฒนาการเรียนรู้ในทุกรูปแบบ

2.1 การมีส่วนร่วมของครู

ครูมีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำของชุมชนการเรียนรู้ ครูไม่เพียงเป็นผู้ให้คำแนะนำทางการศึกษา แต่ยังต้องเป็นผู้เรียนรู้ร่วมกับนักเรียนและผู้อื่นในชุมชน ครูใน SLC ควรมีทักษะในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบร่วมมือ สร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการใช้กิจกรรมที่เน้นการพัฒนาความร่วมมือ เช่น การทำงานกลุ่ม การอภิปราย การทำโครงงาน และการสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง (Lave, J., & Wenger, E., 1991)

2.2 การมีส่วนร่วมของนักเรียน

นักเรียนมีบทบาทสำคัญในกระบวนการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของนักเรียนในกิจกรรมต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้ในรูปแบบชุมชน นักเรียนสามารถเป็นผู้เสนอความคิด มีบทบาทในการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนและครู รวมถึงการสร้างความรู้ความรับผิดชอบในกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เน้นการมีส่วนร่วมของนักเรียน จะช่วยสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่ทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของ และมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเองและผู้อื่น (Lave, J., & Wenger, E., 1991)

2.3 การสนับสนุนจากชุมชน

นอกจากครูและนักเรียนแล้ว ผู้ปกครองและชุมชนก็มีบทบาทสำคัญในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ SLC มองว่าการสนับสนุนจากผู้ปกครองและชุมชนมีความสำคัญต่อความสำเร็จในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน ชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการแลกเปลี่ยนความรู้ เช่น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกัน การสนับสนุนทรัพยากร หรือการให้คำแนะนำในการพัฒนานักเรียน การมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนนี้ไม่เพียงแต่เสริมสร้างความเข้มแข็งของการเรียนรู้ภายในโรงเรียน แต่ยังสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การเรียนรู้ที่เป็นชุมชนยังช่วยให้ความรู้ลึกถึงถึงการเป็นส่วนหนึ่งของสังคมการเรียนรู้ที่มีเป้าหมายเดียวกัน ซึ่งสามารถนำไปสู่การพัฒนาความรู้และทักษะที่ยั่งยืน (ศักดิ์ชัย วงษ์ถาวร, 2564)

3. ทฤษฎีที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบ SLC ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) เป็นหนึ่งในทฤษฎีที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบ SLC โดยทฤษฎีนี้มองว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพที่สุดเกิดขึ้นจากการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการ

ทำงานร่วมกันในการแก้ปัญหาจะทำให้นักเรียนพัฒนาความรู้และทักษะที่จำเป็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้แบบร่วมมือยังช่วยพัฒนาทักษะที่สำคัญ เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสื่อสาร ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 (Johnson, D. W., & Johnson, R. T., 1999)

4. ทฤษฎีการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning Theory)

ทฤษฎีการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) เน้นการบูรณาการความรู้จากหลากหลายสาขาวิชาเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่ครอบคลุมและมีความหมายมากขึ้น ในการเรียนรู้แบบ SLC ทฤษฎีการเรียนรู้แบบบูรณาการมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงความรู้ในวิชาต่างๆ เข้ากับการแก้ปัญหาจริงที่นักเรียนเผชิญในชีวิตประจำวัน การนำทฤษฎีนี้มาใช้ช่วยให้นักเรียนสามารถมองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งที่เรียนรู้และการประยุกต์ใช้ในชีวิตจริงได้อย่างชัดเจน (Gardner, H., 1991)

สรุปได้ว่าการนำทฤษฎีทั้งสองนี้มาใช้ในบริบทของ SLC จะช่วยเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่นักเรียนสามารถมีส่วนร่วมและรับผิดชอบในการเรียนรู้ของตนเอง รวมถึงพัฒนาทักษะที่จำเป็นในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในอนาคต แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ SLC มุ่งเน้นไปที่การสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง โดยให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ การสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดกว้างต่อการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น รวมถึงการบูรณาการทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือและการเรียนรู้แบบบูรณาการจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการเรียนรู้แบบชุมชนและพัฒนาความรู้ที่ยั่งยืน

สรุปได้ว่า แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบชุมชนการเรียนรู้ (SLC) มีความสำคัญต่อการพัฒนาระบบการเรียนการสอนในสถานศึกษา เนื่องจากมีจุดมุ่งหมายให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ ทำให้การเรียนรู้ไม่ได้จำกัดอยู่ที่การถ่ายทอดความรู้จากครูสู่ผู้เรียนเพียงอย่างเดียว แต่เน้นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น การสร้างความรู้ร่วมกัน และการสนับสนุนซึ่งกันและกันในชุมชนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นและการทำงานร่วมกับครูและเพื่อนๆ นั้นมีบทบาทสำคัญในการสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เข้มแข็งและยั่งยืน นอกจากนี้ การสนับสนุนจากผู้บริหารและชุมชนยังเป็นปัจจัยที่ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีและส่งเสริมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนในสถานศึกษา การจัดการเรียนรู้แบบ SLC ยังได้รับการสนับสนุนจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) และทฤษฎีการเรียนรู้แบบบูรณาการ (Integrated Learning) ซึ่งช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาทักษะสำคัญในศตวรรษที่ 21 เช่น การคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการบูรณาการความรู้จากหลากหลายสาขาวิชา การนำทฤษฎีทั้งสองนี้มาปรับใช้ในบริบทของ SLC ไม่เพียงช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้มากขึ้น แต่ยังช่วยสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืนและประสิทธิภาพในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นต่อการทำงานในอนาคตอีกด้วย

องค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC

เครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC (School as Learning Community) มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและสร้างสรรค์ชุมชนการเรียนรู้ที่เน้นความร่วมมือและการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยหลายปัจจัยหลักที่ต้องมีความสมดุลกัน เพื่อสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและความยั่งยืน ในส่วนนี้จะกล่าวถึงองค์ประกอบหลัก 4 ประการที่เป็นหัวใจสำคัญของเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC ได้แก่ ความเป็นผู้นำในชุมชนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของนักเรียน การสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครอง และเทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้

1. ความเป็นผู้นำในชุมชนการเรียนรู้ บทบาทของผู้บริหารและครูในการส่งเสริมการเรียนรู้

ความเป็นผู้นำในชุมชนการเรียนรู้ถือเป็นหัวใจหลักของการพัฒนาการเรียนรู้แบบ SLC ผู้นำในบริบทนี้หมายถึงผู้บริหารและครูที่มีบทบาทสำคัญในการสร้างและสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ร่วมกัน การมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความมุ่งมั่นในการส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะช่วยให้เกิดบรรยากาศที่เอื้อต่อการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ได้ ผู้บริหารมีหน้าที่

ในการวางแผนและจัดสรรทรัพยากร รวมถึงสร้างนโยบายที่สนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างครู นักเรียน และชุมชนภายนอก ผู้บริหารต้องมีบทบาทในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ที่เปิดกว้างและให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและการพัฒนาแผนงานเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น การมีส่วนร่วมของผู้บริหารในกระบวนการนี้จะช่วยให้การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้มีความเข้มแข็งและยั่งยืนมากยิ่งขึ้น (ไกรยศ แก้ววิชิต, 2561) ครูถือเป็นผู้นำทางวิชาการในชุมชนการเรียนรู้ การทำงานของครูในเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC ไม่ได้จำกัดอยู่แค่การสอนในห้องเรียนเท่านั้น แต่ครูต้องทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยการความสะดวกในการเรียนรู้ที่เน้นการสื่อสารและการร่วมมือ ครูต้องมีความยืดหยุ่นในการปรับการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนและการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง (จิตติมา มาสกุล, 2560)

2. การมีส่วนร่วมของนักเรียน การส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้

ในเครือข่ายการเรียนรู้แบบ SLC นักเรียนไม่ได้เป็นเพียงผู้รับความรู้จากครูเพียงอย่างเดียว แต่ต้องมีบทบาทเป็นผู้เรียนรู้แบบเชิงรุก นักเรียนมีหน้าที่ในการเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้ทั้งการตั้งคำถาม การแบ่งปันความคิดเห็น และการทำงานร่วมกัน นักเรียนต้องมีโอกาสในการเป็นผู้สร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ร่วมกับเพื่อนและครู การส่งเสริมให้นักเรียนมีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้จะช่วยเพิ่มความสามารถในการคิดวิเคราะห์และพัฒนาทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่เน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างการพัฒนาทักษะต่างๆ เช่น ทักษะการสื่อสาร ทักษะการแก้ปัญหา และทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ การส่งเสริมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้จึงเป็นกระบวนการสำคัญในการสร้างเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งและสร้างความมั่นใจในการเรียนรู้ (สมฤติ ช่วยพูนพัฒน์, 2562)

3. การสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครอง ความสำคัญของการมีส่วนร่วมจากภายนอก

ชุมชนและผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC การมีส่วนร่วมจากชุมชนภายนอกช่วยเสริมสร้างทรัพยากรทางการศึกษาและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ที่กว้างขวางมากขึ้น การที่ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีบทบาทในกระบวนการเรียนรู้ทำให้นักเรียนรู้สึกถึงความสนับสนุนจากครอบครัวและชุมชน ซึ่งเป็นแรงผลักดันสำคัญในการพัฒนาทักษะและคุณภาพการเรียนรู้ การสนับสนุนจากผู้ปกครองในรูปแบบต่างๆ เช่น การเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน การเป็นอาสาสมัครในการช่วยงาน หรือการให้คำปรึกษาทางการเรียนการสอน ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนและบ้าน ชุมชนและผู้ปกครองยังสามารถเป็นแหล่งความรู้และประสบการณ์ที่ช่วยให้นักเรียนได้รับข้อมูลและแนวคิดใหม่ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ (วลัยพร สมบัติศรี, 2563)

4. เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้ การนำเทคโนโลยีมาช่วยในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้แบบ SLC ในยุคปัจจุบัน การนำเทคโนโลยีมาช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนการสอนและเปิดโอกาสให้มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความรู้ได้อย่างไม่มีข้อจำกัดทางด้านเวลาและสถานที่ เทคโนโลยียังช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบออนไลน์ ซึ่งเป็นแนวทางที่สำคัญในยุคดิจิทัล การใช้เครื่องมือออนไลน์และแอปพลิเคชันต่างๆ ในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ เช่น แพลตฟอร์มการเรียนรู้ร่วมกัน การประชุมออนไลน์ หรือแอปพลิเคชันสำหรับการจัดการข้อมูลการเรียนรู้ ช่วยให้ครู นักเรียน และผู้ปกครองสามารถสื่อสารและร่วมมือกันได้อย่างสะดวกยิ่งขึ้น เทคโนโลยียังช่วยในการวัดผลการเรียนรู้และการประเมินผลได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ (รัตนารักษ์ เกิดแก้ว, 2564)

สรุปได้ว่าองค์ประกอบสำคัญของเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC ประกอบด้วยความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของนักเรียน การสนับสนุนจากชุมชนและผู้ปกครอง และการใช้เทคโนโลยีในการสนับสนุนการเรียนรู้ การบูรณาการองค์ประกอบเหล่านี้จะช่วยสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่มีความยั่งยืนและตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียนในยุคปัจจุบันอย่างแท้จริง

ปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคในการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC

การจัดการเรียนรู้แบบเครือข่ายการเรียนรู้ (School as Learning Community: SLC) ได้รับความสนใจมากขึ้นในวงการการศึกษาไทย เนื่องจากเป็นแนวทางที่ส่งเสริมการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ซึ่งนักเรียน ครู และชุมชนได้เข้ามามีบทบาทร่วมกันในการพัฒนาการศึกษาอย่างยั่งยืน อย่างไรก็ตาม การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้เช่นนี้มีทั้งปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคในการดำเนินงานขึ้นอยู่กับ การสนับสนุนทางการบริหาร นโยบาย ทรัพยากร และความพร้อมของผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะอธิบายดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยที่ส่งเสริมในการพัฒนาเครือข่าย SLC

1.1 การมีผู้นำที่เข้มแข็งและมีวิสัยทัศน์ ผู้นำทางการศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความสำเร็จของการพัฒนาเครือข่าย SLC (นพพร พรรณเชษฐ์, 2563) การที่ผู้นำมีวิสัยทัศน์ชัดเจน และสามารถสื่อสารวิสัยทัศน์ให้กับครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้อย่างมีประสิทธิภาพ จะช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับทีมงานและชุมชนการศึกษา ผู้นำที่มีคุณสมบัติเหล่านี้สามารถขับเคลื่อนการเปลี่ยนแปลงที่จำเป็น และทำให้แนวคิด SLC ถูกนำมาใช้ในโรงเรียนได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

1.2 การสนับสนุนทางนโยบาย นโยบายการศึกษาที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่สำคัญ โดยเฉพาะการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างโรงเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน การกำหนดนโยบายที่เอื้อต่อการสร้างเครือข่าย SLC ทำให้ผู้บริหารและครูสามารถดำเนินการได้อย่างมีระบบ เช่น การสนับสนุนงบประมาณ การพัฒนาทรัพยากรบุคคล และการให้คำปรึกษาในระดับนโยบาย (สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา, 2564)

1.3 ทรัพยากรที่เพียงพอ การจัดหาทรัพยากรที่จำเป็นเพื่อสนับสนุนเครือข่าย SLC ไม่ว่าจะเป็นงบประมาณ การฝึกอบรมครู หรือการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ (อารยา เกิดเจริญ, 2565) ทรัพยากรเหล่านี้ช่วยให้ครูและผู้บริหารมีเครื่องมือในการพัฒนาเครือข่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยส่งเสริมการทำงานร่วมกันในโรงเรียนและชุมชน

2. อุปสรรคในการพัฒนาเครือข่าย SLC

2.1 ขาดจำกัดด้านเวลา หนึ่งในอุปสรรคสำคัญในการพัฒนาเครือข่าย SLC คือข้อจำกัดด้านเวลา เนื่องจากครูมักมีภาระงานอื่นที่ต้องรับผิดชอบ ทำให้ไม่มีเวลาพอที่จะพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนแบบ SLC (สมชาย วงศ์สุทธิธรรม, 2563) การที่ครูต้องแบ่งเวลาเพื่อการเรียนการสอนแบบดั้งเดิม และการมีส่วนร่วมในชุมชนการเรียนรู้ส่งผลให้ไม่สามารถมุ่งเน้นไปที่การสร้างความสัมพันธ์และการทำงานร่วมกับนักเรียนและชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ความไม่พร้อมของครูและบุคลากรทางการศึกษา การขาดความรู้และทักษะที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบ SLC เป็นอีกหนึ่งอุปสรรคสำคัญ ครูหลายคนยังคงไม่คุ้นเคยกับการนำแนวคิดนี้มาใช้ในโรงเรียน ทำให้การปรับตัวต่อรูปแบบการเรียนการสอนแบบมีส่วนร่วมยังคงเป็นเรื่องท้าทาย (สุภัทรา พัฒนศรี, 2564) การพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้มีทักษะและความรู้ที่จำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

2.3 ความท้าทายทางเทคโนโลยี แม้ว่าเทคโนโลยีจะมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนการเรียนรู้แบบ SLC แต่การเข้าถึงและใช้เทคโนโลยียังคงเป็นอุปสรรคสำหรับบางโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนที่อยู่ในพื้นที่ชนบทหรือขาดทรัพยากรทางเทคโนโลยี (นิรมล จันทร์โพธิ์, 2565) การขาดการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตและอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ทันสมัยส่งผลให้โรงเรียนไม่สามารถพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่าการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC นั้น มีปัจจัยที่ส่งเสริมและอุปสรรคที่โรงเรียนและบุคลากรทางการศึกษาต้องเผชิญ การมีผู้นำที่เข้มแข็ง การสนับสนุนทางนโยบาย และทรัพยากรที่เพียงพอจะช่วยให้การพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ดำเนินไปได้อย่างราบรื่น อย่างไรก็ตาม การขาดเวลา ความไม่พร้อมของครู และความท้าทายทางเทคโนโลยียังคงเป็นอุปสรรคที่ต้องได้รับการแก้ไขและพัฒนาเพื่อให้เครือข่ายการเรียนรู้ SLC สามารถบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้อย่างยั่งยืน

การประยุกต์ใช้เครือข่าย SLC ในบริบทของการศึกษาไทย

ตัวอย่างกรณีศึกษา สถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการใช้ SLC

โรงเรียนบูรณาการพัฒนาศักยภาพแห่งหนึ่งในจังหวัดเชียงใหม่เป็นตัวอย่างที่ชัดเจนในการประยุกต์ใช้แนวคิด School as Learning Community (SLC) อย่างมีประสิทธิภาพ โรงเรียนนี้เน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน การพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ในโรงเรียนดังกล่าวได้มีการนำแนวคิด SLC มาปรับใช้โดยการจัดกระบวนการเรียนการสอนให้เป็นแบบร่วมมือกันระหว่างนักเรียน ซึ่งสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้แบบกลุ่มและการแลกเปลี่ยนความรู้กันภายในห้องเรียน ครูในโรงเรียนได้รับการอบรมในการสร้างกระบวนการสอนที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการกระทำ (active learning) และส่งเสริมให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ เช่น การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการที่ให้นักเรียนร่วมมือกันแก้ปัญหาในบริบทจริง เช่น การทำโครงการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน ทำให้นักเรียนมีโอกาสรู้จักประสบการณ์ตรงและพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ไปพร้อมๆ กัน ผลจากการนำแนวคิด SLC มาใช้ทำให้โรงเรียนแห่งนี้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนเพิ่มสูงขึ้น และนักเรียนมีทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่นที่ดีขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความสามารถในการปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่างๆ ได้ดีขึ้น ซึ่งเป็นผลจากการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในกระบวนการเรียนรู้ด้วย งานวิจัยของบุญสม ประภากร (2562) พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในรูปแบบ SLC ช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนกับชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การบูรณาการหลัก SLC เข้ากับระบบการศึกษาไทย

การบูรณาการหลัก SLC เข้ากับระบบการศึกษาไทยนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ไม่เพียงแต่ครูและนักเรียนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครอง หลักการสำคัญของ SLC คือการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่ทุกคนมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ โดยในบริบทของโรงเรียนไทย แนวคิดนี้สามารถปรับใช้ได้ผ่านการนำเสนอวิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ ซึ่งเน้นให้นักเรียนมีบทบาทในการคิดและแก้ไขปัญหาาร่วมกันในกลุ่ม หนึ่งในวิธีที่สำคัญคือการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ โรงเรียนสามารถออกแบบห้องเรียนที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำงานร่วมกัน เช่น จัดการเรียนการสอนในรูปแบบโครงงานหรือกลุ่มย่อย ซึ่งช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นทีม และการแก้ปัญหา นอกจากนี้ การนำเทคโนโลยีมาใช้นับสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น การใช้แอปพลิเคชันการเรียนรู้ร่วมกัน (Collaborative Learning Apps) ยังช่วยเสริมสร้างการเรียนรู้แบบ SLC ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (ทักษิณ วรวงศ์, 2561) ในส่วนของผู้บริหารโรงเรียน การสนับสนุนและการให้โอกาสครูในการพัฒนาตนเองเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่สำคัญ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญกับการฝึกอบรมและการสนับสนุนทางวิชาการเพื่อให้ครูสามารถนำแนวคิด SLC มาประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การสร้างพื้นที่สำหรับการแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความรู้ระหว่างครูและนักเรียนยังเป็นสิ่งที่จำเป็นเพื่อสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่แข็งแกร่ง (นฤมล สุทธิวราร, 2560)

นอกจากนี้ การบูรณาการหลัก SLC ในบริบทของการศึกษาไทยยังควรมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทวัฒนธรรมท้องถิ่น เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุมชนท้องถิ่น การนำปัญหาหรือโอกาสของชุมชนมาเป็นหัวข้อในการเรียนรู้ของนักเรียน จะช่วยสร้างความเชื่อมโยงระหว่างนักเรียนกับชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของ SLC ที่เน้นการเชื่อมโยงระหว่างการเรียนรู้ในห้องเรียนกับชีวิตจริงในชุมชน (จารุวรรณ โสภา, 2563)

สรุปได้ว่าการประยุกต์ใช้เครือข่าย SLC ในบริบทของการศึกษาไทยนั้น เป็นกระบวนการที่ต้องอาศัยการร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน โรงเรียนในประเทศไทยสามารถนำหลักการ SLC มาใช้ได้โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกันผ่านกิจกรรมที่เน้นการทำงานกลุ่ม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีในกระบวนการเรียนรู้ นอกจากนี้ การสนับสนุนจากผู้บริหารและการฝึกอบรมครูอย่างต่อเนื่องเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การประยุกต์ใช้ SLC ในบริบทของโรงเรียนไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

แนวทางการพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC

การสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย

เครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC นั้นเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ ไม่เพียงแต่ครูผู้สอนเท่านั้นที่ต้องมีบทบาทสำคัญ นักเรียนก็ต้องเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการด้วย การสร้างความเข้มแข็งให้กับเครือข่าย SLC ควรเริ่มต้นจากการพัฒนาบทบาทของครูให้เป็น “ผู้อำนวยความสะดวก” (facilitator) ในการเรียนรู้ ครูไม่ใช่เพียงผู้ถ่ายทอดความรู้แต่ควรเป็นผู้นำในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม เช่น การส่งเสริมการอภิปรายในชั้นเรียน การสนับสนุนให้มีการทำงานร่วมกันระหว่างนักเรียน และการใช้วิธีการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ซึ่งจะช่วยให้นักเรียนมีทักษะทางสังคมที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ร่วมกัน (ธนภัทร จันทน์นวล และอริสรา วัฒนานุกิจ, 2561) ในทางปฏิบัติ ครูควรมีการพัฒนาทักษะการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม การฟังความคิดเห็นของนักเรียนอย่างแท้จริง การสร้างพื้นที่ให้กับนักเรียนในการแสดงความคิดเห็นและนำเสนอแนวคิด จะเป็นส่วนสำคัญในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ การพัฒนาให้ครูเป็นที่ปรึกษาและเป็นผู้สนับสนุนให้นักเรียนสามารถพัฒนาตนเองได้เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่มีประสิทธิภาพ (จารุวรรณ จิตติธรรมา และคณะ, 2562)

การพัฒนาเครื่องมือและเทคโนโลยี

เทคโนโลยีมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการเสริมสร้างเครือข่าย SLC การนำเทคโนโลยีมาใช้ไม่เพียงแต่ช่วยให้การเรียนรู้มีความสะดวกขึ้นเท่านั้น แต่ยังช่วยในการเสริมสร้างประสิทธิภาพของการสื่อสาร การแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการทำงานร่วมกันระหว่างครูและนักเรียน เครื่องมือเช่นแพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์ที่สามารถใช้เป็นพื้นที่กลางสำหรับครูและนักเรียนในการแบ่งปันความรู้และแลกเปลี่ยนความคิดเห็น อาทิเช่น การใช้ Google Classroom, Zoom, หรือ Microsoft Teams ที่สามารถสนับสนุนการเรียนการสอนแบบกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ (ศศิธร พัฒนวัฒนกิจ, 2563) นอกจากแพลตฟอร์มการเรียนการสอนออนไลน์ การพัฒนาแอปพลิเคชันหรือซอฟต์แวร์เพื่อการประเมินผลแบบเรียลไทม์ เช่น การใช้ Kahoot! หรือ Google Forms ในการสร้างแบบทดสอบออนไลน์ จะช่วยให้ครูสามารถตรวจสอบความเข้าใจของนักเรียนได้ทันที และสามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาหรือวิธีการสอนได้ตามความเหมาะสม เทคโนโลยีดังกล่าวยังช่วยให้กระบวนการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่ทุกเวลา ไม่จำกัดอยู่ในห้องเรียน (พงศธร สมสุข, 2562)

การสนับสนุนจากนโยบายและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

การพัฒนาเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้หากไม่มีการสนับสนุนจากนโยบายการศึกษาที่ชัดเจน การสร้างนโยบายที่สนับสนุน SLC ต้องเริ่มจากการกำหนดนโยบายที่มุ่งเน้นการเรียนรู้ร่วมกัน การประเมินผลที่ครอบคลุมทั้งการพัฒนาทางวิชาการและทักษะทางสังคมของนักเรียน รวมถึงการให้ครูมีอิสระในการสร้างสรรค์กิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นการมีส่วนร่วม (สุริยชัย ศรีสมบุรณ์ และคณะ, 2564) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับโรงเรียนและชุมชนต้องร่วมมือกันสนับสนุนการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ โดยเฉพาะผู้บริหารการศึกษาควรมีบทบาทในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้แบบเปิดกว้าง เปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนสามารถมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ นอกจากนี้ การจัดสรรทรัพยากรทั้งในด้านการฝึกอบรมครู การจัดหาอุปกรณ์ที่เหมาะสม และการสนับสนุนด้านงบประมาณสำหรับการพัฒนาเทคโนโลยีเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยให้การเรียนรู้แบบ SLC สามารถดำเนินไปได้อย่างยั่งยืน (วิชัย กิตติคำจร, 2563)

ความรู้จากการศึกษา

จากการศึกษาเรื่อง “การพัฒนาคุณภาพเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC (School as Learning Community)” พบว่าเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในด้านวิชาการและทักษะทางสังคม การที่ครู นักเรียน และชุมชนได้ร่วมมือกันสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทุกฝ่ายมีบทบาทสำคัญ นอกจากนี้ การสร้างชุมชนการ

เรียนรู้ที่เข้มแข็งยังช่วยส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาสติปัญญาและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน สิ่งที่ได้ที่สำคัญคือการที่ SLC เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของนักเรียน ครู และชุมชน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้ยังเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่แข็งแกร่ง ช่วยให้นักเรียนรู้สึกถึงการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ทำให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีแนวทางการพัฒนาในอนาคตเพื่อให้เครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต มีแนวทางสำคัญที่ควรพิจารณา ดังนี้

1. การเสริมสร้างบทบาทของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ ครูควรได้รับการพัฒนาและฝึกอบรมเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมและการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อให้ครูสามารถสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนมีบทบาทสำคัญมากขึ้น
2. การพัฒนาเทคโนโลยีในการสนับสนุน SLC การนำเครื่องมือเทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะในยุคดิจิทัล เช่น การใช้แพลตฟอร์มการเรียนรู้ออนไลน์หรือแอปพลิเคชันเพื่อการเรียนรู้แบบกลุ่มที่สามารถส่งเสริมการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. การสนับสนุนจากนโยบายการศึกษา รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุนเชิงนโยบายและจัดสรรงบประมาณที่เหมาะสม เพื่อให้โรงเรียนและครูสามารถพัฒนาชุมชนการเรียนรู้ได้อย่างยั่งยืน

แนวทางเหล่านี้จะช่วยให้เครือข่าย SLC (School as Learning Community) สามารถปรับตัวและพัฒนาต่อไปในอนาคต เพื่อสร้างคุณภาพการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่เหมาะสมกับความท้าทายใหม่ๆ ในสังคม สรุปได้ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาคุณภาพเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC (School as Learning Community)

บทสรุป

การพัฒนาคุณภาพเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC (School as Learning Community) พบว่าเครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในด้านวิชาการและทักษะทางสังคม การที่ครู นักเรียน และชุมชนได้ร่วมมือกันสร้างสรรค์กระบวนการเรียนรู้ที่มีความหมายและยั่งยืน สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการทำงานร่วมกันในการสร้างสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่ทุกฝ่ายมีบทบาทสำคัญ นอกจากนี้ การสร้างชุมชนการเรียนรู้ที่เข้มแข็งยังช่วยส่งเสริมให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาสติปัญญาและการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน สิ่งที่ได้ที่สำคัญคือการที่ SLC เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ของนักเรียน ครู และชุมชน ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความสามารถทางสังคมและการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้ปกครองในกระบวนการเรียนรู้อย่างเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ที่แข็งแกร่ง ช่วยให้นักเรียนรู้สึกถึงการสนับสนุนจากทุกฝ่าย ทำให้กระบวนการเรียนรู้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางการพัฒนาในอนาคตเพื่อให้เครือข่ายการจัดการเรียนรู้แบบ SLC มีประสิทธิภาพมากขึ้นในอนาคต คือ การเสริมสร้างบทบาทของครูในฐานะผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ การพัฒนาเทคโนโลยีในการสนับสนุน SLC และการสนับสนุนจากนโยบายการศึกษา ซึ่งจะช่วยให้เครือข่าย SLC สามารถปรับตัวและพัฒนาต่อไปในอนาคต พัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะที่เหมาะสม

รายการอ้างอิง

- ไกรยศ แก้ววิชิต. (2561). การบริหารการศึกษาเพื่อพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยการศึกษา.
- จารุวรรณ จิตติธรรมมา และคณะ. (2562). การเสริมสร้างศักยภาพครูในชุมชนการเรียนรู้. วารสารการศึกษาและการพัฒนา, 3(1), 57-65.
- จารุวรรณ ไสยา (2563). การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียนชนบทโดยใช้หลัก SLC. วารสารการศึกษาเพื่อการพัฒนา, 15(2), 85-97.
- จิตติมา มาสกุล. (2560). บทบาทของครูในชุมชนการเรียนรู้แบบบูรณาการ. วารสารการศึกษา, 12(2), 44-58.
- ทักษิณ วรวงศ์ (2561). การบูรณาการเทคโนโลยีกับการเรียนรู้แบบ SLC: การศึกษาในบริบทของโรงเรียนไทย. วารสารเทคโนโลยีการศึกษา, 23(4), 76-89.
- ธนภัทร จันทน์นวล และอริสรา วัฒนานุกิจ. (2561). การจัดการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการการศึกษา, 5(2), 123-130.
- นพพร พรรณเชษฐ์. (2563). ภาวะผู้นำในการจัดการศึกษาสมัยใหม่. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนา.
- นฤมล สุทธิวรารัตน์ (2560). การส่งเสริมการพัฒนาวิชาชีพครูในกระบวนการเรียนรู้แบบ SLC. วารสารการศึกษาและการบริหาร, 32(1), 44-58.
- นิรมล จันทน์โพธิ์. (2565). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาการศึกษาในพื้นที่ชนบท. วารสารวิชาการครูศาสตร์, 10(3), 90-105.
- บุญสม ประภากร (2562). การศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนในการจัดการเรียนรู้แบบ SLC. วารสารวิชาการการศึกษา, 25(3), 121-130.
- พงศธร สมสุข. (2562). เทคโนโลยีกับการเรียนการสอนในยุคดิจิทัล. วารสารการจัดการศึกษา, 2(2), 34-40.
- พรทิพย์ วัฒนานุกูล. (2564). ความท้าทายและโอกาสในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. วารสารการศึกษาเพื่อการพัฒนา, 8(2), 123-130.
- พิเชษฐ์ ศิริกิจ. (2562). การพัฒนาระบบการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในโรงเรียน. วารสารการศึกษาพัฒนาชุมชน, 5(1), 45-58.
- รัตนารัตน์ เกิดแก้ว. (2564). เทคโนโลยีกับการเรียนรู้ในยุคดิจิทัล. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี.

- วลัยพร สมบัติศรี. (2563). บทบาทของผู้ปกครองในการพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 22(3), 101-115.
- วิชัย กิตติกำจร. (2563). บทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาการเรียนรู้แบบชุมชน. *วารสารการบริหารจัดการ*, 4(2), 109-115.
- ศศิธร พัฒนวัฒนกิจ. (2563). การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการพัฒนาชุมชนการเรียนรู้. *วารสารเทคโนโลยีการศึกษา*, 7(3), 45-52.
- ศักดิ์ชัย วงษ์ถาวร. (2564). การพัฒนาระบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ในโรงเรียน. *วารสารการศึกษา*, 20(3), 45-55.
- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2562). การจัดการเรียนรู้แบบ SLC ในสถานศึกษาไทย. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 5(2), 12-23.
- สมชาย วงศ์สุทธีธรรม. (2563). การบริหารเวลาในกระบวนการศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษา*, 12(1), 60-75.
- สมฤดี ช่วยพูนพัฒน์. (2562). การส่งเสริมการเรียนรู้เชิงรุกในนักเรียน. *วารสารการวิจัยการศึกษา*, 15(1), 73-86.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์การศึกษา. (2564). *การศึกษายุคใหม่เพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืน*. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- สุพัตรา กุลพิสิษฐ์. (2563). การบูรณาการแนวคิด SLC ในการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนประถมศึกษา. *วารสารวิชาการศึกษา*, 12(3), 25-35.
- สุภัทรา พัฒนศรี. (2564). *ความท้าทายของการจัดการเรียนรู้แบบ SLC ในประเทศไทย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สุริยชัย ศรีสมบูรณ์ และคณะ. (2564). นโยบายการศึกษากับการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้. *วารสารการบริหารการศึกษา*, 6(1), 95-103.
- อารยา เกิดเจริญ. (2565). เทคโนโลยีกับการพัฒนาเครือข่ายการเรียนรู้ในโรงเรียน. *วารสารวิชาการศึกษา*, 45(2), 15-28.
- Gardner, H. (1991). *The Unschooled Mind: How Children Think and How Schools Should Teach*. Basic Books.
- Johnson, D. W., & Johnson, R. T. (1999). *Learning Together and Alone: Cooperative, Competitive, and Individualistic Learning*. Allyn and Bacon.
- Lave, J., & Wenger, E. (1991). *Situated Learning: Legitimate Peripheral Participation*. Cambridge University Press.